

ŠTÚDIE

ZAČIATKY SLOVANOV NA STREDNOM DUNAJI: AUTOCHTONISTICKÁ TEÓRIA VO SVETLE SÚČASNÉHO BÁDANIA

ALEXANDER AVENARIUS

AVENARIUS. A.: The Origin of Slavs on the Central Danube: autochtonic theory in the light of contemporary investigations. *Historický časopis*, 40. 1, 1992, pp. 1-16. Bratislava. The author of the present study deals with the theory of autochtonic development of Slavs on the Central Danube which has been revived in several linguistic works. He analyses from the historical viewpoint the main source, which the theory is based on. *Povest' vremennyh let* from 12th Centurie (Record of Current Years). He comes to the conclusion that this source reflects certain real ethnic microshifts and microprocesses in the Central Europe, but its main definition on the original land of Slavs on the Central Danube from present viewpoints and historical and archeological knowledge is not valid.

History. Slovakia. The Origin of Slavs on the Central Danube: autochtonic theory in the light of current research.

Teória O. Trubačova oživila z jazykového hľadiska staré autochtonistické názory, ktoré hľadali pôvodné sídla Slovanov na strednom Dunaji: tu sa podľa nich odohrávala slovanská etnogenéza.¹ V historiografii tento pokus nenašiel adekvátny ohlas a nestal sa impulzom pre prípadnú reinterpretáciu relevantných historických údajov a indícií. Pritom práve základným východiskovým prameňom autochtonistickej dunajskej teórie je dielo historickej povahy, i keď značne pozdnej proveniencie - Nestorova *Povest' vremennyh let* (ďalej PVL) zo začiatku 12.stor. Jej analýza je o to aktuálnejšia, že doterajšie bádanie, ako sa pokúsím ukázať v tomto krátkom úvode do problematiky, nevyužilo zatiaľ všetky možnosti jej historickej interpretácie.

Príslušná pasáž, ktorú budem v nasledujúcej štúdiu analyzovať, bola už od čias P.J.Šafárika, zakladateľa autochtonistickej dunajskej teórie, interpretovaná v tom zmysle, že *Povest' vremennyh let* zachovala tradíciu o najpôvodnejších, najstarších sídlach Slovanov, ktoré sa nachádzali na strednom Dunaji. Táto tradícia bola zástancami autochtonizmu považovaná za pravdivú (autentickú), odporcami za odvodenú (zideologizovanú). Pritom treba zdôrazniť, že P.J.Šafárik prijal túto tradíciu ako celok bez toho, aby ju textologicky diferencoval a historicky analyzoval: poznamenal

¹ TRUBAČOV, O.N.: Jazykoznanije i etnogenез slavjan. *Drevnije slavjane po dannym etimologii i onomastiki*. *Voprosy jazykoznanija*, 3, 1982, s.10n. TRUBAČOV, O.N.: The Study on language and the Ethnogenesis of the Slavs. In: *Rezjume dokladov i pismennyh soobščenij. IX.meždunarodnyj sjezd slavistov*. Moskva 1983.